

MAKROCOSIOLOGIJA i MIKROCOSIOLOGIJA

Makrosociološki pristup polazi od društva kao cjeline i naglašava da su društveni odnosi strukturirani na način koji pojedincima često ostavlja malo prostora za izbor.

U tom se okviru aktivnosti i očekivanja usmjeravaju prema normama i vrijednostima koje su zadane i usvojene kroz proces socijalizacije.

Nasuprot tome, mikrosociološki pristup naglasak stavlja na osobnu interakciju: upravo se u svakodnevnim susretima norme i vrijednosti uvijek iznova potvrđuju, obnavljaju, ali i postupno mijenjaju.

Iz te perspektive društvo kao “cjelina” nije nešto što postoji potpuno neovisno i objektivno, nego se oblikuje kao rezultat toga što društveni akteri, upravljajući smislom vlastitog djelovanja, zajednički proizvode sliku stvarnosti koja im se potom pojavljuje kao izdvojena, nadindividualna činjenica.

- Makrosociologija: promatra velike obrasce (institucije, klase, stratifikaciju, demografiju, državu, ekonomiju, religiju...) i pita kako strukture oblikuju životne šanse i ponašanje velikih skupina.

- Mikrosociologija: promatra svakodnevne interakcije (licem-u-lice, razgovor, “pravila situacije”, identitet, dojam, značenja) i pita kako ljudi u kontaktu proizvode i održavaju društveni poredak kao “nešto normalno”.

A) Makro naglasak: društvo kao objektivna činjenica/struktura

- Émile Durkheim: društvene činjenice treba tretirati “kao stvari” – imaju realnost iznad pojedinca i vrše pritisak na njega.
- Karl Marx: u središtu je klasni sukob i dinamika moći/ekonomije koja strukturira društvo kroz povijest.
- Talcott Parsons: društvo kao sustav u kojem je poredak moguć jer postoje normativno strukturirana očekivanja i međuzavisni podsustavi.
- Immanuel Wallerstein: analitička jedinica je svjetski-sustav, a odnosi jezgra–periferija objašnjavaju trajne nejednakosti.

- Mikro naglasak: društvo kao proizvod smisla, interakcije i “metoda” svakodnevice
- Max Weber: sociologija je interpretativna znanost koja objašnjava djelovanje polazeći od subjektivnog smisla koji akter daje svom činu (verstehen).
- George H. Mead / simbolički interakcionizam: “ja” i društveni svijet nastaju kroz komunikaciju i simbole; zajednica i sebstvo su rezultat simboličke interakcije.

- Erving Goffman: fokus na “poretku interakcije” – kako u situacijama licem-u-lice ljudi upravljaju dojmom, pravilima pristojnosti, ulogama i “ritualima” prisutnosti.
- Harold Garfinkel / etnometodologija: društveni poredak nije “tamo vani” kao gotova stvar, nego se proizvodi kroz svakodnevne metode smisla kojima članovi društva čine situacije razumljivima.
- Berger & Luckmann: društvo je istodobno objektivna i subjektivna realnost – mi ga proizvodimo, ono se učvršćuje kao institucija, pa nam se vraća kao “činjenica”.

MIKROCOSIOLOGIJA

- Pristup u sociologiji koji proučava svakodnevno društveno ponašanje ljudi ‘licem u lice’ i manje skupine

- *simbolički interakcionizam* (George H. Mead) i
- *etnometodologija* (Aaron Cicourel)
- *sociometrija* (Jacob L. Moreno)

Ponašanje pojedinaca i odnosi u malim skupinama razlikuju se od onih u velikim skupinama (klasama ili narodima) ili organizacijama (državama),
- načini razumijevanja tih pojava također različiti.

SIMBOLIČKI INTERAKCIONIZAM

dva intelektualna utjecaja:

Filozofija pragmatizma

Psihologijski biheviorizam

Pragmatizam

- osnovno mjerilo nekoga teorijskoga načela sadržano u njegovoj praktičnoj vrijednosti
- rješenje nekoga problema koje nema određenih konzekvencija u praksi, besmisleno, metafizičko, nedjelotvorno, pa prema tomu i neistinito

- istina tj. stvarnost *ne postoji negdje tamo*, ona se *kreira našim djelovanjem u svijetu*
- pamćenje i znanje o svijetu zasnivamo na onome što se za nas pokazalo korisnim
- definiramo socijalne i psihičke predmete na osnovi korisnosti
- želimo li razumjet aktere moramo to razumijevanje temeljiti na tome što stvarno rade

Za simbolički interakcionizam najbitnije:

- usmjerenost na *interakciju* između aktera i svijeta
- razumijevanje aktera i svijeta kao *dinamičkih procesa*, a ne statičkih struktura
- pripisivanje velikog značenja sposobnostima (akterove) *interpretacije* socijalnog svijeta

Biheviorizam

- predmet psihologije može biti samo objektivno ponašanje, tj. ono ponašanje i *učinci* ponašanja koji se mogu objektivno *opažati i mjeriti*,
 - metoda priznaje samo objektivno opažanje i mjerenje
 - temeljni cilj psihologije: *predviđanje i kontrola ponašanja*
-
- A stylized, dark brown silhouette of a mountain range is positioned at the bottom of the slide, spanning the width of the text area. The background of the slide is a solid dark blue.

socijalni bihevizizam

- podražaji i reakcije ličnosti moraju se promatrati u aspektu komunikacije s okolinom;
- organizam nije pasivni receptor podražaja / ličnost i okolina uzajamno se određuju;

George Herbert Mead

- *razlika u odnosu na bihevizizam:*
sposobnost uporabe jezika: između poticaja i
reakcije - proces odluke

Predmet proučavanja / jedinica analize:

*djelovanje - otvoreni i zatvoreni aspekti
ljudske akcije*

- Zatvoreno ponašanje: proces razmišljanja, simboli, značenja
- Otvoreno: aktualno ponašanje koje akter izvodi

SVIJEST:

Nije stvar - već *socijalni proces*

Nije obična konverzacija pokreta: akcija – reakcija

- Kod ljudi: između stimulansa i odgovora *niz mentalnih procesa*
- Najvažnija točka - *sposobnost preuzimanja uloge*

- *Svijest: ODNOS IZMEĐU AKTERA I SITUACIJE (posredovan cjelinom simbola)*

OSOBA

- a) sposobnost *odgovoriti sebi kao drugi*
- b) odgovoriti sebi kao kolektivitet tj. *generalizirani drugi*
- c) sposobnost *uključivanja* u nečiji razgovor o drugima
- d) sposobnost *svjesnog praćenja* što drugi govori i / *predviđanja* idućeg koraka

DRUŠTVO

obrazac interakcije /

*‘organizirana cjelina odgovora na situacije
u koje je osoba uključena’*

- institucija: *‘cjelina uobičajenih odgovora’*

SPOSOBNOST RAZMIŠLJANJA

- razlikuje simbolički interakcionizam od bihevioralnih korijena
- osnova ukupne teorijske orijentacije

MIŠLJENJE I INTERAKCIJA

- akteri uzimaju druge u obzir i odlučuju kako uklopiti svoje aktivnosti u njihove

I nesimbolička: konverzacija pokreta, ne uključuje razmišljanje

II simbolička reakcija: uključuje mentalne procese

SIMBOLI

- socijalni predmeti koji predstavljaju (stoje umjesto / zauzimaju mjesto) štogod se ljudi složili da predstavljaju
- umjesto pasivnih odgovora, aktivna kreacija i rekreacija svijeta
- Znakovi ⇔ Simboli

SLOBODAN IZBOR

Ljudi vlastitom interpretacijom

oblikuju nova značenja i nove pravce značenja

Ja u zrcalu

Charles Cooley

spособnost vidjeti sebe kao bilo koji drugi
socijalni objekt

a) zamišljamo *kako izgledamo drugima*,

b) zamišljamo *njihove prosudbe o nama*

c) *razvijanje osjećaja* (ponos ili poniženje)

kao rezultat svega toga

MORRIS ROSENBERG

- Osoba-koncept / osoba-predmet:

ukupnost osobnih razmišljanja i osjećaja u odnosu na sebe kao objekt

ili

rezultat jedinstvene cjeline informacija i stajališta o sebi

Tri tipa ličnosti:

- *postojeća osoba* (slika o tome kakvi jesmo)
- *željena osoba* (slika o tome kakvi bismo željeli biti)
- *prezentirajuća osoba* (način aktualnog predstavljanja)

ERVING GOFFMAN

DRAMATURGIJA

The Presentation of Self in Everyday Life

- Za stabilnu sliku o sebi o sebi ljudi izvode uloge za društvenu publiku
- Osoba je dramski učinak scene koja se prikazuje

Upravljanje impresijama:

- sigurnost od neočekivanih postupaka
- dramaturška lojalnost,
- dramaturška disciplina,
- dramaturški oprez,
- uloga publike

Role Distance

stupanj obuzetosti ulogom

- Stupanj uključenosti: *previše uloga za stvarnu uključenost u svaku od njih; odvajanje od uloge*
- Funkcija socijalnog statusa: *zanemarivanje aktualnog statusa radi relaksacije grupne dinamike ...*

Stigma

- procjep između virtualnog i aktualnog socijalnog identiteta: između onoga što bi osoba trebala biti i onoga što jest

- svatko tko to osjeća - *stigmatiziran*
- *svi* u ovom ili onom trenutku, u različitim socijalnim interakcijama
- *diskreditirajuća i diskretna stigma*

Frame Analysis

- predmet interesa: *male strukture koje upravljaju mislima i postupcima aktera*

HERBERT BLUMER

- bit društva nisu makrostrukture već *akteri i akcije*: ne samo izolirane aktivnosti tj. mnoštvo individualnih ativnosti

- već *kolektivna akcija osobe* koje usklađuju svoje pravce akcije jedne s drugima...

- ukazuju jedni na druge,

- a ne usmjeravaju se samo sami prema

sebi

- kritika sociologije kao recepata za ono što bi sociolozi trebali vidjeti u stvarnom svijetu
- umjesto tradicionalnih koncepata /
'senzitivirajući - sugestije bez nasilja nad stvarnošću
- *statička / suosjećajna introspekcija*:
zauzimanje akterove pozicije

KRITIKA

- 1) ograničeno razmatranje ljudskih emocija
- 2) nebriga za socijalnu strukturu

